

Kurzusleírás (tematika)

Kurzus címe: *posztmodern revíziók – útkeresések, válságok és válaszok, tendenciák, témák és alkotók a posztmodern építészet korszakából.*

Kurzus oktató(k) neve és elérhetősége:

Hartmann Gergely hartmann.gergely@g.mome.hu

Kód: B-SZ-201-EP- 202223-02-01 M-SZ-101-EP- 202223-02-01	Kapcsolódó tanterv (szak/szint): BA, MA	A tantárgy helye a tantervben (szemeszter): 2.	Kredit: 5	Tanóraszám: Egyéni hallgatói munkaóra:
Kapcsolt kódok: -	Típus: (szeminárium/ <u>előadás</u> /gyakorlat/ <u>konzultáció</u> stb.)	Szab.vál-ként felvehető-e? igen	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek: -	

A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok): -

A kurzus célja és alapelvei:

A két évvel ezelőtti Közös Modern óra után, amely elsősorban a hatvanas és hetvenes évek építészeti örökségére fókuszált, idén továbblépünk, és egy talán még alultárgyaltabb korszakkal, a posztmodernnel foglalkozunk. A kurzus célja, hogy bevezetést adjon az építészettörténet legfiatalabb, és egyúttal talán legsokszínűbb korszakába. A modern építészet kritikája a hatvanas évektől bontakozott ki. Számos témát érintett, áramlatok, tendenciák, viszonyulások tárházát hozta magával. Ezek főbb nemzetközi vonatkozásait, egymásrahatásait, ok-okozati összefüggéseit és hazai interpretációit dolgozzuk fel előadások és gyakorlati feladatok (prezentáció és épületleírások készítése) keretében. Kiindulópontként tartjuk szem előtt a meghatározó társadalmi és kulturális változásokat a szociológia új megfigyeléseinek tükrében. Felvillantjuk az egyes témák mögött álló legfontosabb filozófiai alapvetéseket.

A félév első harmadában bevezető előadások lesznek. A félév második és harmadik harmadában rövidebb oktatói előadások után hallgatói prezentációkra kerül sor, amelyet szemináriumi jelleggel beszélgetés követ. A hallgatók a hazai posztmodern főbb alkotó(közössége)it mutatják be és értelmezik.

Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák):

Tudás:

A kurzust elvégző hallgató körül tudja írni a posztmodern építészet fogalmát, ismeri annak főbb nemzetközi és hazai szakirodalmát, épületeit, terveit és alkotóit. Számot tud adni a modern építészet máig tartó kritikájának főbb szakaszairól, áramlatairól. Ismeri a téma főbb kritikai megközelítéseit, azokról röviden számot tud adni. Áttekintése van a posztmodern építészet,

valamint a társadalmi folyamatok, a kultúra és művészet egyéb területeinek (irodalom, történetírás stb.) összefüggéseiről.

Képesség:

Képes a posztmodern építészet nemzetközi és a hazai interpretációinak összehasonlítására, azok adott esetben kritikai elemzésére. Képes felismerni a korabeli építészeti alkotásokat, azokat a főbb áramlatokba behelyezni, egymással összefüggésben értelmezni. Képes a posztmodern máig tartó hatásáról szóló ismereteit saját elméleti és gyakorlati/tervezői munkásságában kamatoztatni.

Attitűd:

Befogadó a téma rendkívül színes és sokszor nehezen értelmezhető elméleti és megvalósult alkotásai iránt. Hozzáállása kritikus, de mindig konzekvens elemzésen és érvrendszeren alapul. Elkötelezett a hazai posztmodern eddig még feltáratlan és rendszerezetlen korszakával való foglalkozásban, annak tematizálásában, a társadalmi és szakmai párbeszédbe való beemelésében. Törekszik a jelen ökológiai szempontjainak érvényesítésére, amelyet képes összeegyeztetni az építészet értékvédelmével.

Autonómia és felelősségvállalás:

Elkötelezett a téma iránt, amely az órai jelenlétben és munkában is megnyilvánul. Véleményét megalapozottan és az órán tanultak alapján önállóan alkotja meg, önálló szempontokkal járul hozzá a posztmodern építészeti értékek megőrzéséről és felújításáról szóló kortárs diskurzushoz. A csoportmunkában felelősséget vállal saját és csoporttársainak minőségi munkavégzéséért.

A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák:

A modern építészet kritikája; a posztmodern építészet alapvető elméletei, írásai, teoretikusai, alkotói; kulcsalkotások; az elméletek gyakorlatba való átültetése; annak hazai (megkésett?) interpretációja. Szóba kerülő fogalmak: funkcionalizmus és a modern építészet (kritikája, meghaladása), strukturalizmus, dekonstruktivizmus, folding, neoklasszicizmus, vernakuláris építészet, antropomorfizmus, giccs, populáris építészet, díszítés, történeti eszköztár, participáció, a város újraértelmezése, kontextualizmus, regionalizmus, szerves és organikus építészet, műemlékvédelem és értékmentés.

Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai:

A félév első harmadában bevezető előadások lesznek.

A félév második és harmadik harmadában rövidebb oktatói előadások után hallgatói prezentációkra kerül sor, amelyet szemináriumi jelleggel beszélgetés követ. A hallgatók a hazai posztmodern főbb alkotó(közössége)it mutatják be és értelmezik.

Néhány alkalommal külső helyszínen tartjuk az órát (kiállításlátogatás, épületlátogatás stb.). Erre adott esetben a tanóra meghatározott idején kívül is sor kerülhet.

tervezett időpont:	az óra első harmada	az óra második harmada	az óra harmadik harmada
2023.02.23	A nemzetközi posztmodernről 1. a modernizmus kritikája		
2023.03.02	A nemzetközi posztmodernről 2.		
2023.03.09	Itthon: Az építészeti személelmód és intézményrendszer változása a nyolcvanas években		
2023.03.16	Itthon: Tendenciák, témák, stílusok vagy izmusok? Kísérletek a csoportosításra		
2023.03.23			
2023.03.30	rövid bevezető előadás	1. csoport prezentációja	2. csoport prezentációja
2023.04.06	rövid bevezető előadás	3. csoport prezentációja	4. csoport prezentációja
2023.04.13	rövid bevezető előadás	5. csoport prezentációja	6. csoport prezentációja
2023.04.20	rövid bevezető előadás	7. csoport prezentációja	8. csoport prezentációja
2023.04.27			
2023.05.04	rövid bevezető előadás	9. csoport prezentációja	10. csoport prezentációja
2023.05.11	11. csoport prezentációja	12. csoport prezentációja	visszajelzés, a kurzus értékelése

A hallgatók tennivalói, feladatai:

1. közösen feltérképezzük a legfontosabb hazai tendenciákat, alkotókat és alkotócsoportokat, csoportosítjuk őket – ezzel itthon hiánypótló munkát végzünk el.
2. A hallgatók 2 fős csoportokba rendeződve egy-egy ilyen hazai témáról/csoportról adnak elő a félév második felében 20 percben, amelyet kb. 10 perc beszélgetés követ.
3. A hallgatócsoportok kiválasztják a félév során az általuk feldolgozott alkotó/alkotóközösség hat épületét, amelyről kikutatják az alapadatokat (tervező, tervezés éve, helyszín stb.), valamint egy 1000–1250 leütéses rövid bemutatást készítenek róluk a meghirdetett határidőre. Ez utóbbi két feladat a félév teljesítésének feltétele a rendszeres és aktív órai jelenléten kívül.
4. Így egy 72 épületből álló adatbázis jön létre, amelyet szándékaink szerint publikálhatunk a kurzus eredményeként.

A tanulás környezete:

tanterem és külső helyszín

Értékelés:

Teljesítendő követelmények:

Ld. a hallgatók tennivalói, feladatai. A 2. és 3. pontban leírt feladat a félév során egyeztetett határidőre történő elvégzése a kurzus teljesítésének feltétele.

Értékelés módja:

A félévközi feladatok értékelése.

Az értékelés szempontjai (mi mindent veszünk figyelembe az értékelésben):

Órai aktív jelenlé. A párok által elkészített prezentáció. A kutatás mélysége, a források feltárása és ismerete, saját bemutatási koncepció kidolgozása, a téma (alkotások, alkotók) akár kritikai értékelése. Vitára és megértésre alkalmas, színvonalas prezentáció bemutatása, amely belefér az adott 20 perces időkeretbe.

A választott alkotó(csoport) hat releváns épületének kiválasztása, a választott szempontok egyeztetése. Az épületek alapadatainak (tervező, helyszín, tervezés, kivitelezés éve stb.) összegyűjtése, előre kiadott adatbázisba való feltöltése, valamint a leíró szöveg stilisztikailag magas, publikálásra alkalmas színvonalú elkészítése.

Az érdemjegy kiszámítása

Órai aktív jelenlét: 20%, prezentáció: 40%, 6 épület kiválasztása és feldolgozása: 40%
A három közül bármelyik rész elégtelenül teljesül, nem adható érdemjegy.

Elsődleges irodalom:

- Bonta János: A magyar organikus építészet, Kiállítás a Velencei Biennálén, 1991. in: Mozgó Világ, 1992/1. 43—5.
- Charles Jencks: Language of Post Modern Architecture, The Forth Edition. Academy Edition London, 1984. vagy egyéb, korábbi kiadások (1977, 1978, 1981)
  - ebből különösen egy magyarul is olvashat rész: Charles A. Jencks: A posztmodern építészet mint nyelvi forma. in: Helikon, 1987/1—3. 188—190.
- György Péter: modern, posztmodern építészet és Budapest. in: György Péter, Ifj. Durkó Zsolt: Utánpótlás városa – Budapest. Cserépfalvi Könyvkiadó, Budapest, 1993.
- Körkérdés a posztmodernről. Több szerző, az építészetéről Moravánszky Ákos válasza érdekes számunkra: 245—247. old. in: Medvetánc, 1987/2. 217—263.
- Kunszt György: A posztmodern építészet antropomorfizmusa és dekonstruktivista elvetése. in: Alföld 1999/3. 65—71.
- Robert Venturi: Összetettség és ellentmondás az építészetben. Corvina, Budapest, 1986.
- Walter Gropius: Apolló a demokráciában. Corvina, Budapest, 1981. Legalább a bevezető elolvasása fontos
- Kerékgyártó Béla (szerk.): A mérhető és mérhetetlen – építészeti írások a huszadik századból, Typotex, Budapest, 2004.
- Alföld 1998/6. Építészet rovat.
  - ajánlott: Vámosy Ferenc: Magyar építészet-quo vadis? 72—82.
  - ajánlott: Szrogh György: Vallomás az építészetéről. 82—84.
  - kötelező: Makovecz Imre: A hajdúszoboszlói harangház. 84—85.
  - ajánlott: Finta József: Morál és funkció. 86—87.
  - kötelező: Kunszt György: Építészeti eszmék, formák, s világnézeti és társadalmi hátterük radikális kritikája a dekonstruktív építészetben

További irodalom:

- Robert Venturi, Denise Scott Brown, Steven Izenour: Learning from Las Vegas. The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, and London, England, 1977.
- Jane Jacobs: The Seath and Life of Great American Cities. Vintage books, New York, 1961.
- Hal Foster (ed.): The Anti-Aesthetic, Essays on postmodern Culture. Bay Press, Washington, 1983.
  - különösen: Jürgen Habermas: Modernity – An Incomplete Project (3–15), és Kenneth Frampton: Towards a Critical Regionalism: Six Points for an Architecture of Resistance. 16–30.
- Charles Jencks: Modern Movements is Architecture. Penguin Books, London, 1973.
- Denise Scott Brown: Urban Concepts. Academy Editions, St. Martin Press, London, New York, 1990
- Rajk László: Radikális eklektika. Jelenkor, Pécs, 2000.
- Lüchinger, Arnulf: strukturalizmus az építészetben és a városépítészetben. Plesz Antal nyersfordítása, kézirat, é.n.
- Bonta János: Modern építészet – posztmodern építészet. Tankönyvkiadó, Budapest, 1990, kézirat.
- Poszt-modern klasszicizmus. MÉSZ, 1981. Kézirat.
- Bernard Oudin: A város védelmében. Corvina, Budapest, 1980.
- Szegő György, Gerle János (szerk.) Építészeti tendenciák Magyarországon (1968–1981), kiállításkatalógus. Óbuda Galéria, 1981.
- Owen Hopkins: Postmodern Architecture: Less is a Bore. Phaidon Press, 2020.

Egyéb információk:

Legfeljebb 24 fő.

Legfeljebb 8 fő nem építész-szakos hallgató jelentkezése lehetséges, sőt kívánatos.

Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv:

- ***nem adható felmentés a kurzuson való részvétel és teljesítés alól,***
- ***felmentés adható egyes kompetenciák megszerzése, feladatok teljesítése alól,***
- ***más, tevékenységgel egyes feladatok kiválthatók,***
- ***teljes felmentés adható.***

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín:

E-mail-es egyeztetés alapján.